

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.089/2009/4. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a dr. Garamhegyi Vera ügyvéd (Budapest, Károly körút 3/A. szám) által képviselt I.rendű felperes neve(címe) I. rendű és II.rendű felperes neve(címe) II. rendű felpereseknek - a Miskolci 2. számú Ügyvédi Iroda (Miskolc, Dózsa György utca 11. szám, ügyintéző: Dr. Temesi Zsolt ügyvéd) által képviselt alperes neve(címe) alperes ellen kegyeleti jog megsértése miatt indított perében a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 7.P.20.672/2008/14. számú ítélete ellen az alperes által 15. sorszám alatt előterjesztett és 17. sorszám alatt indokolt fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és az alperes által a felpereseknek fizetendő perköltség összegét 55 070 (Ötvenötezer-hetven) forintra leszállítja.

Fellebbezési költségeiket a felek maguk viselik.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

Az alperes 1987-től élettársa, 2006. január 27-től házastársa volt a felperesek édesapjának, HF-nek, aki 2006. március 11-én végintézkedés hátrahagyása nélkül elhunyt. A közjegyző a hagyatéki vagyont az alperes özvegyi jogával terhelt a felpereseknek, mint törvényes örökösöknek adta át.

Az elhunyt életében tett rendelkezésnek megfelelően a peres felek 2006. májusában megállapodtak abban, hogy az alperes megszervezi az elhunyt hamvasztásos temetését, mégpedig akként, hogy az örökhagyó hamvait a Bükk hegységben repülőgépről fogják szétszórni. A hamvasztás 2006. március 14-én megtörtént, ezt követően az alperes a hamvakat tartalmazó urnát a lakásában tartotta.

A felperesek 2007. december 18-án levélben felszólították az alperest, hogy 30 napon belül intézkedjen a hamvak földbe szórásának és a végző búcsúztatásnak a megszervezéséről, a temetés időpontjáról tájékoztassa őket, különben a kegyeleti jogaik megsértése miatt pert fognak indítani ellene.

Miután az alperes a felperesek levelét válasz nélkül hagyta, a felperesek 2008. március 12-én előterjesztett keresetükben a temetőkről és a temetkezési tevékenységről szóló 1999. évi XLIII. törvény (Ttv.) 1. §-ának (13) bekezdése, 19. §-ának (2) bekezdése, továbbá a Ptk. 85. §-ának (3) bekezdése alapján kérték az elsőfokú bíróságtól annak megállapítását, hogy az alperes azzal, hogy a temetésről nem gondoskodott, és az urnát továbbra is a lakásában tartja, megsértette a felperesek kegyeleti jogát, mert megfosztotta őket a kegyeleti joguk gyakorlásától. Kérték az alperest az elhunyt akarata szerinti temetés megszervezésére, valamint a felperesek javára személyenként 100 000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére is kötelezni.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását és a felperesek perköltségben való marasztalását kérte. Hivatkozott arra, hogy az elhunyt kívánságának eleget kívánt tenni, ebben azonban éppen a felperesek, illetve jogi képviselőjük akadályozta meg őt. A felperesek ugyanis a jelen peren kívül további öt pert indítottak ellene házasság érvénytelensége, ingók kiadása, lakáshasználati jog szabályozása, tulajdonjog megállapítása, valamint 12 000 forint megfizetése iránt, és ezek az eljárások lehetetlenné tették a velük való együttműködést, a szertartás nyugodt körülmények közti lefolytatását. A hamvak repülőgépről történő szétszórására vonatkozó örökhagyói kívánság következtében a felpereseknek a temetőbe kijárássra és ott a kegyeleti jog gyakorlására vonatkozó kívánsága egyébként is értelmezhetetlen. Az urna saját lakásában történő tárolása pedig nem akadályozta meg a felpereseket abban, hogy kegyeleti jogukat előre egyeztetett időpontban gyakorolhassák.

Az elsőfokú eljárás során a felek egyezsége jutottak és ennek megfelelően az alperes szervezésében 2008. augusztus 1-jén megtörtént az örökhagyó hamvainak a Bükkben a Szinva forrás közelében földbeszórással történő eltemetése, és ezzel a néhai végső nyughelyére került.

Ezt követően a felperesek már csupán a személyhez fűződő jog megsértésének megállapítására vonatkozó kereseti kérelmüket tartották fenn, kérve az alperes kötelezését a becsatolt megbízási szerződés és készkiadási bizonylatok alapján 97 070 forint perköltség megfizetésére is. Az alperes a módosított keresettel szemben is fenntartotta az annak elutasítására vonatkozó ellenkérelmét.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a módosított keresetnek helyt adva megállapította, hogy az alperes azzal, hogy a néhai HF.hamvainak az eltemetetéséről az ahhoz szükséges és elégséges időn túl gondoskodott, megsértette a felpereseknek az elhunythoz fűződő kegyeleti jogát, és kötelezte az alperest kereseti illeték, valamint a felperesek javára 97 070 forint perköltség megfizetésére.

Mindenekelőtt megállapította, hogy a felperesek eredetileg a Ptk. 84. §-a (1) bekezdésének a) d) és e) pontjára hivatkozva előterjesztett keresete nem tekintendő személyi keresethalmazatnak, ezért a per során visszavont polgári jogi igényre vonatkozóan nem alkalmazhatóak az önálló kereseti kérelemtől való elállás jogkövetkezményei.

Az ügy érdemében a felek nyilatkozata és a becsatolt okiratok alapján tényként állapította meg, hogy a felperesek, mint egyenesági leszármazók és az alperes mint túlélő házastárs az örökhagyó életében kinyilvánított akaratnak megfelelően a néhai hamvasztásos eltemetésében állapodtak meg, az sem volt vitatott továbbá, hogy a temetés megszervezéséről az alperes fog gondoskodni, illetve hogy a temetés a hamvak Bükk hegységben repülőgépről történő szétszórásával történik meg. A felek között az sem volt vitatott, hogy utóbb a hamvak repülőgépről való szétszórásának lehetősége megghiúsult, ezért a temetés csak a hamvak földbeszórásával valósulhatott meg.

A temetés e formájára tekintettel pedig különös jelentőséggel bírt a hamvak eltemetése, a végső búcsú megadása. A Ttv. 19. §-a (1) és (2) bekezdésének rendelkezéséből következően a temetésre feljogosított személy megsérti az arra jogosultak kegyeleti jogát, ha az eltemetés az elhunyt életében tett rendelkezése szerint meg nem történik. A Ptk. 85. §-ának (3) bekezdése alapján a felperesek jogosultak voltak hozzátartozói minőségükre tekintettel a kegyeleti jog érvényesítésére. A leszállított polgári jogi igénnyel összefüggésben azonban nemcsak a temetés külsőségeinek, hanem az időpontjának is hatása volt a felperesek kegyeleti jogára, hiszen a végső búcsú, a „valamilyen módon körülírt” sírhely hiánya a temetésig a kegyeleti jogok gyakorlását a közfelfogás szerint is jelentősen megnehezítette. A felperesek az alperes magatartása következtében mindig előzetesen egyeztetni kényszerültek az alperessel annak érdekében, hogy kegyeletüket az alperes lakásában tartott hamvak előtt leróják, gyászukat kifejezhessék.

Az alperesnek a néhai életében tett rendelkezés végrehajtása és a felperesek kegyeleti jogának tiszteletben tartása érdekében az volt a kötelessége, hogy a szükséges és elégséges időn belül gondoskodjon a temetés megszervezéséről. Minthogy az alperes az elhunyt halálától számított 28 hónapig e kötelezettségének nem tett eleget, ezzel a felperesek kegyeleti jogát megsértette. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a temetés megszervezéséhez szükséges és elégséges idő túllépésére nem elfogadható indok a felek között időközben kialakult vagyoni vita, a megindult perek ugyanis nem akadályozhatják az elhunyt végakaratainak teljesítését. Az illő eltemettetésnek nem feltétele az, hogy a kegyeletüket gyakorolni kívánó személyek egymás között is harmonikus kapcsolatot ápoljanak. A kegyeleti jog ugyanis nem a túlélők egymás közti kapcsolatára vonatkozik, hanem az elhunyt és a kegyeleti jog jogosultja közötti érzelmi kapcsolat kifejeződése. A túlélők között a kegyeleti jog tartalma csupán annyit jelent, hogy mennyiben segítik, vagy gátolják egymást a kegyeleti jogok gyakorlásában. Az elsőfokú bíróság a felpereseket a kereseti kérelemre vonatkozóan teljes egészében pernyertesnek tekintette, ezért a becsatolt megbízási szerződés és készpénzfizetési bizonylatok alapján a teljes perköltség összegében marasztalta az alperest.

Az elsőfokú ítélet ellen előterjesztett fellebbezésében az alperes annak megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte. Utalt arra, hogy a néhai életében tett rendelkezésnek

megfelelő temetésnek azon túl, hogy a hamvak repülőgépről szétszórására lehetőség nem volt, további akadályát képezte, hogy a felperesekkel a pert megelőzően megfelelő időpont egyeztetése lehetetlen volt. A felperesek hosszú ideig azt sem fogadták el, hogy a hamvak repülőgépről történő kiszórása hatóságilag tiltott.

Hivatkozott arra továbbá, hogy a felperesek voltak azok, akik elhunyt édesapjukra vonatkozóan súlyosan kegyeletsértően jártak el, ugyanis 2007. október 24-én igazságügyi elmeorvos szakértői véleményt készítettek, amellyel az volt a céljuk, hogy bizonyítsák: édesapjuk nem volt beszámítható. A szakvélemény elkészültéről az alperes csak az elsőfokú ítélet meghozatalát követően szerzett tudomást. A felperesek logikája „sajátos”, hiszen az általuk indított egyéb perekből az állapítható meg, hogy álláspontjuk szerint az alperest kizárólag fizetési kötelezettség terheli miközben a jogok csak a felpereseket illeti meg.

A felperesek ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Utaltak arra, hogy az ellenkérelemből kiderülően az alperes volt az, aki ragaszkodott a repülőgépes szóráshoz, a felperesek csupán elfogadták a temetés ilyen módon való megrendezését. Az alperes - jóllehet ők többször kezdeményezték a kapcsolatfelvételt - a temetés megszervezésével kapcsolatban nem volt hajlandó velük kapcsolatba lépni, és az, hogy végül is az elsőfokú eljárás során a temetés megtörténhetett, az elsőfokú bíróság felek közti hathatós közvetítésének volt tekinthető csupán. Az igazságügyi elmeorvos szakértői vélemény elkészítésére pedig csupán azért került sor, hogy a felperesek édesapjuk kórtörténete alapján következtetéseket vonhassanak le az esetleg a családban több generációra is felmenő betegségekre, valamint édesapjuk halálát megelőző szellemi leépülésre.

A fellebbezést az ítéletábra részben és a következők szerint találta alaposnak:

Mindenekelőtt utal arra, hogy a módosított kereset érdemében az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a tényállást, érdemi döntése is helytálló. Az elsőfokú ítélet indokolását azonban a következők szerint tartja szükségesnek helyesbíteni:

A Ttv. rendelkezéseiből következően a törvény tárgyi hatálya a temetők tulajdonosai, fenntartói, üzemeltetői és a temetési szolgáltatást végzők kötelezettségeire, valamint a köztük és a szolgáltatást igénybe vevők közti jogviszony szabályozására terjed ki, előírva azokat a jogokat, illetve kötelezettségeket, amelyek a temetőkkel, a temetkezési emlékhelyekkel és a temetkezési tevékenység ellátásával függnek össze, figyelemmel a közegészségügyi előírások betartására is.

A kegyeleti jog, mint személyhez fűződő jog tartalmát és jogkövetkezményeit azonban a Ptk. szabályozza. E körben kiemelandő, hogy miután az ember halálával jogképessége és személyisége is megszűnik, a kegyeleti jog nem az elhunyt személyt, hanem az elhunyt személy emlékét tovább őrző, az emlék megóvásáról gondoskodó személyeket illeti meg. Ezek közül azokat, akik a kegyeleti joguk megsértése miatt perindításra jogosultak, a Ptk. 85. §-ának (3) bekezdése határozza meg.

A kegyeleti jog tehát nem az elhalt és az ő emlékét őrző, ápoló túlélők, hanem ez utóbbi személyek és a jogsértő közötti jogviszonyban értelmezendő. Amennyiben a kegyeleti jog megsértése a kegyeleti jog jogosultjainak egymás közti jogviszonyát érinti, a kegyeleti jogok versengéséről van szó, és ebben az esetben annak is jelentősége van, hogy a kegyeleti jog egyes jogosultjai mennyire szoros családi kapcsolatban álltak az elhunytal. A perbeli esetben - tekintettel arra, hogy mind a felperesek, mind az alperes az elhunyt közeli hozzátartozói voltak - egyforma súllyal illette meg őket a kegyeleti jogosultság gyakorlása. Minthogy nincs olyan jogszabályi rendelkezés, amely a közeli hozzátartozók részére előírná, hogy e jogot csak közös megegyezés alapján gyakorolhatják, a kegyeleti jogosultak egymástól függetlenül is tehetnek a kegyeleti jog rendeltetésszerű gyakorlása körében érvényes intézkedéseket. A halott emlékének a közeli hozzátartozók körében való megóvása körében azonban e téren fokozott jelentősége van a kegyeleti jogosultak együttműködésének. (BH. 1984. évi 352. sorszám alatt közzétett eseti döntés.)

A perbeli esetben tehát a Ptk. 4. §-ának (1) bekezdése alapján a feleket kölcsönösen együttműködési kötelezettség terhelte a méltó eltemetés megszervezésében. Ebből következően az alperes nem tehetett olyan intézkedést, illetve nem mulasztotta el olyan vállalt kötelezettséget, amellyel sértette a halott emlékét és a felperesek kegyeleti jogait. Az alperesnek az a magatartása, hogy a méltó temetés megszervezéséhez szükséges és elégséges időn belül nem intézkedett a temetés megszervezéséről, és az elhunyt hamvait a lakásában tárolva legalábbis megnehezítette a felperesek részére a kegyeleti jog gyakorlását, olyan rendeltetés-ellenes joggyakorlásnak minősül, amely esetében a felperesek kegyeleti jogának megsértése annak ellenére megállapítható, hogy ugyanez a jog egyben az alperest is megillette.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az alperes a szükséges és elégséges idő túllépésével kapcsolatban elfogadható indokot nem tudott felhozni. A peres feleknek a pert megelőzően folytatott levelezéseiből az állapítható meg, hogy a hamvak repülőgépről történő kiszórásához az alperes ragaszkodott, a felperesek csupán tudomásul vették ezt, mint a néhai életében tett és az alperes által közvetített kívánságát. A fellebbezés erre vonatkozó előadását tehát a perbeli iratok nem támasztják alá. Az a késedelem tehát, amely annak következtében állt elő, hogy a hamvak repülőgépről való kiszórásának engedélyezése elhúzódott, és később meg is hiúsult, nem írható a felperesek terhére. Kétségtelen azonban, hogy a felperesek is csak a 2007. július 24-én megtartott hagyatéki tárgyaláson sérelmezték igazoltan első ízben azt, hogy a temetésre még nem került sor. Ezt követően azonban a felperesek kegyeleti jogára tekintettel az alperesnek már haladéktalanul intézkednie kellett volna a temetés megszervezése iránt, függetlenül attól, hogy a felek között időközben a viszony megromlott. A megbékélésre való várakozás valóban nem alapos indok a késlekedésre, ez okból a felpereseket megillető kegyeleti jog gyakorlása nem korlátozható.

Az alperes alaptalanul hivatkozik fellebbezésében arra is, hogy a felperesek az igazságügyi elmeorvos szakértői vélemény készítésével megsértették volna a néhai kegyeleti jogát. Az ítéletábra az előzőekben ugyanis már rámutatott arra, hogy az elhunytat - jogképessége megszűnése következtében - kegyeleti jog nem illeti meg. Jogszabály sem tiltja tovább az igazságügyi elmeorvos szakértői vélemény beszerzését, noha ennek nyilvánvalóan nem

csupán az volt a célja, amit a felperesek a fellebbezési ellenkérelmükben megjelöltek. A felpereseknek joga van a törvényes, vagy annak vélt igényeik érvényesítéséhez, és ahhoz is, hogy az általuk indított perekben a bizonyítékokat beszerezzék.

Alaposnak találta azonban az ítélőtábla az alperes fellebbezését az elsőfokú ítéletnek a perköltség megfizetésére vonatkozó rendelkezését sérelmező részében.

A felperesek keresete eredetileg nem vagyoni kár megtérítésére is irányult. E körben a kereset módosítás folytán érdemi döntés hozatalára nem került sor, a felperesek keresete ebben a körben sem tényállást, sem bizonyítási indítványt nem tartalmazott. Ennek következtében nem állapítható meg az, hogy a felperesek eredeti keresete - annak fenntartása esetén - sikerre vezetett volna. A felperesek a helybenhagyott elsőfokú ítélet folytán csak részben tekintendőek pernyertesnek, ugyanakkor a jogi képviselővel kötött megállapodás az eredeti keresettel megindított per teljes vitelére szólt, ezért az ítélőtábla az ügyvédi munkadíjat megosztotta a felek között. A felpereseket a jogi képviselő igazolt készkiadása azonban perköltségként teljes összegében megilleti, annak mértékét ugyanis a kereset leszállítása nem érintette.

A kifejtettekre tekintettel az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alkalmazásával részben, a rendelkező rész szerint megváltoztatta.

Az alperes fellebbezése részben vezetett sikerre, a fellebbezési eljárásban tehát a felek pernyertességének és pervesztességének aránya közel azonosan alakult, ezért az ítélőtábla a Pp. 81. §-a (1) bekezdésének második mondata alapján akként határozott, hogy fellebbezési eljárási költségeiket a felek maguk viselik.

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 39. §-ának, illetve 46. §-ának rendelkezésére figyelemmel a fellebbezési illeték mértéke az eljárás tárgyának értékéhez igazodik. Miután az alperes a fellebbezési eljárásban a per főtárgya tekintetében pervesztes lett, a részleges pernyertesség a főtárgy szerint lerótt fellebbezési illeték mértékét nem csökkentette, az tehát teljes egészében az alperes terhén maradt.

D e b r e c e n, 2009. március 26. napján

Dr. Csiki Péter sk. a tanács elnöke, Süliné dr. Tózsér Erzsébet sk. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán sk. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -